

RAČUNALO

piše: Branko Meštrić*

U ranijim nastavcima ovoga serijala članaka o visokim tehnologijama najprije smo se pozabavili digitalnom fotografijom, pa smo došli do toga da je vrlo korisno pri tome imati računalo, potom smo govorili o GPS-u pa smo rekli da bi bilo dobro kad bismo pri njegovu korištenju imali računalo. Kad bismo govorili ili kad ćemo govoriti o bilo kojoj drugoj modernoj visokoj tehnologiji, gotovo sigurno uvijek ćemo završiti kod računala. I u svakodnevnom životu ne ćete ih moći izbjeći. Zašto je tome tako? Što je to u računalu da je u samo nekoliko godina postalo tako sveprisutno i tako upotrebljivo? Što to može računalo a drugi strojevi ne?

Pravi odgovor je da zapravo ne može ništa! To mu i je u samoj koncepciji - da bude jednostavan stroj koji sam po sebi ne može ništa, ali može prihvaćati naredbe i podatke iz okoline, provoditi te naredbe (programe) i obrađivati podatke, a ono što dobije pokazati korisniku. I to je sve. Ovog trenutka moje računalo prima televizijski signal iz antene, obrađuje ga i pokazuje šarenu sličicu u kutu zaslona, osluškuje signal na telefonskoj liniji i pokazuje mi internetske stranice i još pazi koju ću tipku pritisnuti. Istodobno gotovo jednak stroj na stolu mojega sina generira neku bijesnu glazbu i bljeska nekim još bješnjim likovima nekog virtualnog svijeta.

Uz prijenosno računalo u planinarskom domu

Kažemo - računala su programabilna i iz toga proizlazi njihova snaga i sveprisutnost.

No, dosta teoretiziranja! Za mnoge od nas računalo je naprosto ona kutija sa tastaturom, monitorom i mišem, koju jednostavno moraš imati doma. Ali šta je sa planinom? Zadatak je ove cijele serije članaka pokazati gdje se i kako se pojedina tehnologija može koristiti u planinama i planinarstvu. Što se računala tiče, za sada još malo manje u planinama (premda i to nije baš tako) a više u onom kućnom dijelu planinarenja i svega što se oko njega događa. Pa za što se to računalo može koristiti?

PRIPREMA POHODA I AKCIJA

Dok su još jučer najbolji izvori podataka potrebnih za pripremu pohoda bili prijatelji s iskustvom, predavanja u društvima, planinarska biblioteka i zbirka karata, danas najviše podataka (i najbrže) možete pokupiti s interneta, premda to nikako ne isključuje staromodne načine. S interneta ćete skinuti i samu ideju o tome kamo poći, a potom vrlo vjerojatno i potrebne opise mjesta - one službene, agencijske, ali i iz brojnih iskustava onih koji su već tamo bili, a svoje uspomene, opise i savjete ostavili na Internetu. Vrlo vjerojatno ćete pronaći i neku barem shematsku kartu. Potom, kad se stvari konkretiziraju, provjerite vozne redove prometala, potražite smještaj, vjerojatno ga i rezervirate, a ako treba kontaktirate »domaće« planinarsko društvo i s njima uglavite mjesto i vrijeme radnje. Sve to da se ne maknete iz sobe ili potrošite impuls za telefoniranje. Ako imate i poseban *routing*-program, računalo će vam de-

* autor se koristi računalima već preko 22 godine, a od toga je 18 godina bio profesionalni informatičar; prvo privatno računalo je kupio prije 20 godina, prvi PC donio na svoj fakultet i u svoje poduzeće; na kraju karijere »upravljao« je odjelom s više od 2000 računala.

taljno, do zadnjeg raskrižja, izračunati itinerer pa i troškovnik prijevoza, a ako ste »doma« s GPS-om, potražite GPS-rute na samoj planini, kartografske podloge i prenesite ih u svoj GPS. I krenite.

POSTAKCIJSKE AKTIVNOSTI

Po povratku opet na računalo! Valja obavijestiti »zajednicu« da je sve dobro prošlo i da ste postigli to i to, srediti i arhivirati zbirku (i zbrku) fotografija snimljenih putem, premontirati i opremiti video materijale, pripremiti prezentacije i predavanja koje vas čekaju, napisati članke za časopise i poneku riječ za svoje planinarske memoare. Treba srediti i snimljene GPS-rute i odaslati ih onome tko se bavi izradom digitalne karte vaše planine - nek mu se nađu i vaši podaci. Bar dio svega toga treba objaviti i na Internetu i tako se odužiti onima iz prethodnog pasusa na temelju čijeg iskustva ste vi isplanirali svoj pohod, odnosno pomoći svojim iskustvom sljedbenicima.

Budući da je u planinara svaka postakcijska aktivnost ujedno i priprema sa sljedeći pohod, ove dvije aktivnosti smjenjuju se dalje iz akcije u akciju. No računalo, kad je već tu, iskoristit ćete još i za vođenje administracije vašeg PD, pisanje i uređivanje biltena društva, ali i za sve one aktivnosti opće prakse za kojeg ga koriste i svi ostali normalni ljudi - muzika, igre, televizija, internet, komunikacije... Ne biste vjerovali, ali ima ljudi na ovom svijetu kojima je računalo i sredstvo za rad i koji njime ponešto i zarađuju.

KAKO DO RAČUNALA, KAKO DO ZNANJA (BEZ SUVIŠNIH ZAŠTO)

Neki mi čitatelji prigovaraju da u člancima ne dam konkretnu savjete koji njima zapravo trebaju. To nije slučajno: savjetovati i popovati uvijek je nezahvalan i »opasan« posao. Gotovo sigurno ćeš uvijek nekog »nagaziti«, a i svaki savjet neminovno nosi sa sobom izvjesnu dozu subjektivnosti, koja bi nekog neiskusnog mogla zavesti na krivi put. No probat ću ovdje, sa računalima, biti malo konkretniji. Ne, neću vam reći: idite u taj i taj dućan i tražite šifru tu i tu, ali nadam se da ću dati dovoljno informacija da vas baš svaka šuša ne povuče za nos (ovo se odnosi samo na totalno neupućene).

Kako kupiti računalo? I kakvo? Onakvo kakvo vam treba i koje ćete moći iskoristiti. Tu se i krije prva i najveća opasnost. Trgovac će vam uvijek htjeti uvaliti što jače (to skuplje) računalo, opremljeno svim i svačim, koje prosječan korisnik neće moći uopće iskoristiti. Vidao sam već turbo-napredne grafičke kartice, skuplje od prosječnog početničkog računala, upravo kod početnika kojemu je krajnji domet bio, a i ostao, malo interneta i pisanje. A turbo-kartica je uredno čekala nalog da bijesnim ratnikom projuri ekranom, trošila struju i - proizvodila buku ometajući pisanje! Savjet je: pogledajte uvijek koju skalnu računala nudi prodavač, krenite od najjeftinijeg (i najjednostavnijeg) i natjerajte ga da vam debelo obrazloži zašto biste trebali kupiti onog slijedećeg na skali. Za osnovnu primjenu normalnog čovje-

IDEALNO PLANINARSKO RAČUNALO

Moje planinarsko društvo iznenada je, ne svojom krivnjom, steklo malo posebije računalo i evo ti njega pod gornjim naslovom, a nakon dvije godine planinarskog staža. Zašto? Ponajprije, jer se radi o pravom računalu sa *Win XP*, 10" ekranom, ali tankom 2 cm i laganom samo 1,4 kg, što se zaista može ponijeti i u ruksaku. Čemu nam služi?

- fotografija: »praznjenje« foto-aparata, pregled fotografija i videa
- muzika: sviranje planarske glazbe kad se umore tamburaši
- predavanja: bilješke, pogon LCD projektora
- komunikacije: pristup internetu i e-mailu ugrađenim modom ili bežično, ako postoji pristupna točka
- web: »terenski« web i sql server (gdje nema pristupa internetu)
- GPS: kretanje po digitalnoj karti (s vanjskim GPS-prijemnikom)

ka i minimum je previše, ako se namjeravate baviti multimedijom (muzika, video) trebat ćete nešto malo jače, a ako imate juniora, a on igračke ideje i klapu koja se time bavi - nagrabusili ste: onda on zna što mu treba i izmust će maksimalno moguću lovu za makinu, a vi računalo nećete baš previše vidati i prečesto »dolaziti na red«.

Druga dilema neupućenih je - marka. Jest da dobra imena dobro zvuče, ali ako igdje onda upravo u računalima najmanje znače. Jest da je skupo računalo bajnog imena zaista kvalitetno konstruirano i napravljeno, ali znajte da su mu dijelovi vjerojatno iz iste tvornice kao i kod zadnjeg žuće, funkcije, brzina rada i kapaciteti isti, možda će malo pouzdanije raditi pa će za nekoliko godina »umrijeti mlado i zdravo« - od zastarjelosti. Ne savjetujem ni računalo iz supermarketa, jer oni zaista svašta znaju izmontirati. Zlatna sredina i ovdje je zlatna - ima nekoliko domaćih tvrtki koje proizvode solidne uređaje i svojim skromnim imenom, ali pristupačnim servisom stoje iza njega. Još ako uspijete uhvatiti koju akciju tipa »božićna prilika« ili »odlične ocjene« pa još i koju ratu na karticu, dobit ćete dobar strojček koji će vas uredno služiti.

Stolno ili prijenosno? Osim što je još uvijek ponešto jeftinije, za normalnim računalom je ipak malo

udobnije raditi. Ali ako zaista namjeravate nositi računalo na vikendicu, ili vam je bitno raditi na terasi, ima već prijenosnika koji su se cijenom približili velikoj braći.

NA KRAJU...

Kao i kod ostalih novih tehnologija, kod računala ćete osjetiti svu silu blagodati koju vam donose, ali i silne komplikacije, potrebu za znanjem i bespomoćnost kad se nađete u tri-četiri oka s njim i problemom koji će neminovno iskrsnuti. Još uvijek sam duboko konsterniran promašenim programima, a naročito cijenama brojnih tečajeva kojih ima po raznim oglasima, a servisi koji bi vam za koju kunu riješili programski problem, preinstalirali drajvere i učinili ponešto drugo, što zvuči tako učeno, a traje par minuta, pojavljaju se jako stidljivo. Najbolja varijanta još uvijek je raspoložen i raspoloživ, a i ponešto upućen prijatelj (i naravno, prijatelj prijatelj informatičar). I vrijeme. Vlastitim radom i pokušajima (nažalost i promašajima i gubitcima) svladat ćete mnogo toga i sprijateljiti ćete se sa svojim novim ljubimcem. Naravno, ako vam zaista treba u životu. Inače će, kao i druge tehnikalijske, uredno skupljati prašinu u kutu, ali za razliku od drugih, sitnijih, bar će ostaviti dojam na posjetitelje. Da, vi imate računalo!

SUDJELUJTE 15. SVIBNJA NA POHODU »TRAGOM PRVOG IZLETA HPD-a«

U nedjelju 15. svibnja održat će se tradicionalni pohod »Tragom prvog izleta HPD-a«. Riječ je o završnoj akciji u sklopu proslave 130. obljetnice hrvatskoga planinarstva, kojom se obilježava 130 godina od prvog organiziranog izleta HPD-a na Oštru i Plešivicu 17. i 18. svibnja 1875. Kao središnja akcija ove godine, ovaj je pohod ujedno proglašen i Danom hrvatskih planinara. Proslava 130. obljetnice hrvatskoga planinarstva održava se pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske, Stjepana Mešića.

Pohod organiziraju HPS i HPD »Japetić« iz Samobora. Trasa pohoda je Ruda – Veliki dol – Oštru – Poljanice – Plešivica, a može se proći za 4-5 sati hoda. Polazi se iz Ruda, između 8 i 10 sati. Svi će sudionici na početku pohoda moći nabaviti set atraktivnih razglednica, koje će služiti za utiskivanje pečata u Rudama, na Velikom dolu, Oštru i vrhu Plešivice, a na kraju će dobiti još i prigodnu značku. Pokrovitelj pohoda je Poglavarstvo grada Samobora.

Podrobnije obavijesti o pohodu mogu se dobiti u Uredu HPS-a na tel. 01/48-24-142 i 01/48-23-624.